

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Biskupia 4. Telefon: Redakcji 79, Administracji 99. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 2—3 ppoł. Sekretarz redakcji przyjmuje od godz. 1—3 ppoł. Administracja czynna od godz. 9½—3½, ppoł. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 12—1 ppoł. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9—3 17—9 wiecz. Konto czekowe P. K. O. Nr. 80.750. Drukarnia — ul. Biskupia 4. Telefon 3-40.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnoszeniem do domu lub przesyłką pocztową 3 zł., z odbiorem w administracji 2 zł. 50 gr. Zagranicą 6 zł. CENA OGŁOSZEŃ: Za wiersz milimetryowy przed tekstem—75 gr., w tekście 60 gr., za tekstem—30 gr., kronika redakc., komunikaty—10 gr. za mm. Jednoszp., ogłoszenia mieszkaniowe—30 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50%, za zastrzeżeniem miejsca 25%, w numerach niedzielnych i świątecznych 25%, zagranicą 100%, zamiejscowe 25%. Dla poszukujących pracy 50% zniżki.

Za numer dowodowy 15 gr. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, za tekstem 10-cio łamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

HITLER OTWIERA DROGĘ DO INFLACJI.

Przed dziesięć laty dolar kosztował w Niemczech 4 biliony 200 miliardów marek. 12 listopada 1923 r. dr. Schacht został mianowany komisarzem waluty i osiągnął to, że wbrew wszystkim modnym ówczesnym, niemiecka waluta została oparta na parytecie złota. Utworzona w listopadzie 1923 r. nowa niemiecka waluta w przeciągu lat 10 zwycięsko przetrwała wszystkie próby, podczas kiedy pełnowartościowe podówczas waluty — dolar i funt — poleciały w dół.

Reminiscencje powyższe są bardzo na czasie w związku z nowym statutem Reichsbanku. Statut niemieckiego centralnego emisyjnego banku został obecnie tak radykalnie zmieniony, że śmiało można mówić o nowym statucie.

W r. 1924 na podstawie planu Davesa Reichsbank został zreorganizowany w sensie uniezależnienia go od polityki finansowej władz państwowych. W tym celu powołana została nadzwyczajna rada generalna, składająca się z przedstawicieli sfer bankowych, handlowych, przemysłowych, rolniczych, związków zawodowych i kooperatyw. Do zadań tej rady należało m. i. przedstawianie Prezydentowi Rzeszy kandydata na stanowisko naczelnego dyrektora Reichsbanku. Faktycznie dyrektorem był wybierany przez radę, był mężem zaufania sfer gospodarczych, które wpływały w ten sposób na emisyjną politykę Reichsbanku.

Kompetencja rady generalnej nie ograniczała się tylko do faktu wybrania kierownika Reichsbanku. W szeregu kardynalnych decyzji potrzebna była zgoda rady generalnej m. in. w wypadku zniesienia pokrycia obiegu pieniężnego. Zgodnie z ustawą z dn. 30. VIII. 1924 r. obieg pieniężny Niemiec powinien być co najmniej w 40 proc. być pokryty złotem lub dewizami.

Nowe zarządzenia usuwają przede wszystkim wyżej wymienioną radę generalną. Zgodnie z ogólną linią dyktandowadztwa, główny dyrektor Reichsbanku staje się obecnie faktycznie absolutnym dyktatorem na swoim urzędzie.

Samo powyższe przeobrażenie roli dra Schachta jako dyrektora Reichsbanku nie oznacza jeszcze, oczywiście, zerwania z poprzednią polityką emisyjną, opartą na złotym parytecie waluty. Oznacza natomiast ono co innego: zupełne usunięcie sfer gospodarczych od wpływu na emisyjną politykę państwa. Państwo może obecnie, przez wyznaczonego przez siebie głównego dyrektora, w zależności od swoich potrzeb zupełnie dowolnie kierować polityką emisyjną.

Ale to jeszcze nie wyczerpuje całego nowatorstwa nowego stanu prawnego. Usuwa się jednocześnie złoty paritet. Zgodnie z nowym prawodawstwem za pokrycie obiegu pieniężnego będzie oddat uważane nie tylko złoto i weksle zagraniczne, ale i listy zastawne, a także obligacje towarzystw kolejowych Rzeszy, krajów związkowych, gmin, przedsiębiorstw przemysłowych i t. p.

Przy czytaniu tego nowego prawa niemieckiego, usuwającego faktycznie wszelkie pokrycie obiegu pieniężnego, niesposób nie przypomnieć słynnej ustawy z 4 sierpnia 1914 r., oznaczającej początek niemieckiej inflacji. Jeżeli pokryciem obiegu pieniężnego po winno być złoto lub weksle, to emisja znaków pieniężnych jest ograniczona do wymagań obrotu. Jeżeli zaś pokryciem obiegu pieniężnego mogą być obligacje tegoż samego skarbu, to emisja

znaków pieniężnych faktycznie nie ma granic, bowiem skarb może bez ograniczenia bić „pokrycie” nieograniczonej emisji.

Dr. Schacht uważa siebie za ojca niemieckiej złotej waluty (ściślej złotej podstawy niemieckiej waluty). Czy będzie on także jej grabieżcą?

Dr. Schacht uchodził za radykalnego przeciwnika wszelkich inflacyjnych eksperymentów. Być może pozostał nim dotychczas. Ale gdzie jest gwarancja, że dr. Schacht nie może być usunięty?

W szeregach partii hitlerowskiej posiada on zdecydowanych przeciwników, którzy uważają zasadę pokrycia złotem za szkodliwą, „żydowską” ideę i prowadzą przeciwko niej zdecydowaną kampanję. Dr. Schacht w istocie jest tylko „poputek” i „człowiekiem” w partii hitlerowskiej.

W każdym razie Hitler rozszerzył drogę dla nieograniczonego drukowania znaków pieniężnych, które są tak bardzo potrzebne w czasach pokojowych, szczególnie zaś w czasie wojny. Maszyny drukarskie mogą rozpocząć intensywną pracę.

Obserwator.

Marszałek Piłsudski w Wilnie.

W dniu 6 bm. o godzinie 18 m. 40 warszawskim pociągiem przybył do Wilna p. Marszałek Józef Piłsudski. Panu Marszałkowi towarzyszyli w podróży plk. dr. Woyczyński i adiutant kpt. Miładowski.

Na dworcu powitał Pana Marszałka Wojewoda Wileński Jaszczołt, inspektor armii gen. Dąb-Biernacki w otoczeniu dowódcy Obszaru Warownego plk. Pakosza i jego zastępcy ppik. Kowalskiego, dowódcy brygady KOP. plk. Kruk-Szuster, dowódcy p. p. Leg. plk. Pełczyńskiego, komenda

miasta plk. Blockiego i innych oficerów, rekt. USB. dr. Witold Staniewicz, prezydent miasta Wilna dr. Maleszewski, dyrektor Kolei Państwowych inż. Falkowski i inni.

Pan Marszałek zatrzymał się czas krótki w salonie recepcyjnym dworca wileńskiego, zaszczycając rozmową kilku przybyłych na Jego powitanie dostojników. Z dworca odjechał p. Marszałek samochodem w tow. p. Wojewody Wileńskiego do pałacu reprezentacyjnego.

Odroczenie sesji Sejmu i Senatu na 30 dni.

WARSZAWA, (Pat). W dniu dzisiejszym szef Biura Prawnego Prezesa Rady Ministrów p. Paczowski przyjął był przez pp. marszałków Sejmu i Se

natu, którym wręczył zarządzenia p. Prezydenta Rzeczypospolitej, odraczające z dniem dzisiejszym sesję Sejmu i Senatu na dni 30.

Reorganizacja rządu we Włoszech

Mussolini przyjmuje 2 nowe teki.

RZYM, (Pat). W ogłoszonym dzisiaj dekreście król zatwierdził ogłoszoną dymisję ministra marynarki Siriana, ministra aeronautyki gen. Balbo oraz podsekretarzy stanu marynarki Russo i aeronautyki Riccardi. Teki aeronautyki i marynarki powierzono

zostały premierowi Mussolinemu. Na stanowisko podsekretarza stanu aeronautyki mianowany został gen. Valle, zaś na podsekretarza stanu marynarki adm. Cagnani. General Balbo mianowany został gubernatorem Libii.

Wylew Sanu.

PRZEMYŚL, (Pat). Wskutek obfitych opadów atmosferycznych woda na Sanie znacząco przybrała, zalewając okoliczne pola. Pod Przemyślem woda osiągnęła 4 m. 40 cm. pod stan normalny. W Krownikach pod

Przemyślem zburzone fale Sanu zerwały most. Również zerwany został most na rzece Wyrwie, dopływ Dniestru. W poniedziałek po południu woda zaczęła nieznacznie opadać.

Atak Rauschninga na Komisarza Ligi Narodów.

Wolne miasto chce być suwerennym państwem.

GDANSK, (Pat). W poniedziałek rano o prezydenta gdańskiego Rauschninga odbyła się konferencja prasowa. Na wstępie dr. Rauschning powitał szczerze przedstawicieli prasy polskiej i angielskiej, zaproszonych po raz pierwszy na wspólną konferencję z dziennikarzami gdańskimi. Pm Rauschning, wskazując na wypadki ostatnich dni, zaznaczył, że aczkolwiek nie należy przypuszczać, by nastąpił punkt przełomowy w stosunkach wewnętrzno-politycznych Gdańska, to jednak nastąpić może poważna i istotna zmiana w tym kierunku. Pan Rauschning przedewszystkiem wyjaśnił, że Senat nie może dopuścić do krytyki, podważającej podstawy państwa. Dalej p. Rauschning przeszedł do omówienia obecnego konfliktu z wysokim komisarzem Ligi Narodów, stwierdzając, że gdańskie stronnictwo opozycyjne szuka obecnie ochrony u Ligi Narodów.

Kwestia, czy parlamentaryzm w ogóle posiada obecnie rację bytu, nie nas nie obchodzi — mówił p. Rauschning — jest jednak niedopuszczalne, by wysoki komisarz mógł mieszać się w wewnętrzne sprawy wolnego miasta, wywołując jednocześnie wrażenie, jakoby Liga Narodów mogła wstrzymać wewnętrzno-polityczny jego rozwój. Senat wolnego miasta bronić będzie do ostatniej chwili swej niezależności politycznej, albowiem każde nawet państwo muzuńskie ma prawo decydowania o ustroju swojego państwa.

Następnie p. Rauschning zaprzeczył twierdzeniem, jakoby Senat gdański utrzymywał się u władzy jedynie na podstawie stosowanej przez niego dyktatury. Dwie petycje, mianowicie centrum i socjalistyczna, usiłują wykorzystać czynniki międzynarodowe celem ponownego dojścia do władzy. Według konstytucji Gdańska, każdy gdańszczytanin ma prawo zwracać się do Ligi Narodów z prośbą o interwencję. Jednak prawo to związane jest z pewną procedurą, mianowicie petent musi o tem zakomunikować czynnikom Senatu. Ostatnie petycje złożone były na ręce wysokiego komisarza bez zawiadomienia władz gdańskich. W tym miejscu p. Rauschning stwierdził wyraźnie, że wysoki komisarz nie jest „gubernatorem w Gdańsku”, lecz obserwatorem stosunków między Polską a Gdańskiem, mającym obowiązki czuwania nad tem, czy układy międzynarodowe są wykonywane. Ma on prawo przekazywania Lidze Narodów pewnych skarg, które podlegają jej jurysdykcji. W przeciwnym wypadku bowiem każdy mógłby się zwracać do wysokiego komisarza z blagą

sprawą, prosząc o interwencję. Jeżeli Liga Narodów żyje sobie tego, to niech stworzy rząd gubernialny, zmieniający wolne miasto na republikę muzuńską. Byłoby to w jaskrawej sprzeczności z postanowieniami traktatu wersalskiego, który — aczkolwiek z ciężkim sercem — uznany został przez obecny Senat.

Następnie prezydent Senatu przyznał, że Senat gdański zmuszony będzie bronić swych praw w Lidze Narodów w warunkach bardziej trudnych. Centrowcy i socjaliści połączyli się w wspólnym frontie, by zadać cios Senatowi. Wobec czynionych przez nich przed Ligą Narodów zarzutów niekonstytucyjności, prezydent Senatu zarządził osadzenie w areszcie ochronnym 2 centrowców i jednego socjalistę. Rada Ligi Narodów może powziąć poważne i zasadnicze decyzje

na które jesteśmy przygotowani, nie możemy jednak wypuścić ugły z rąk. Musimy każdą samowolność stronnictw politycznych uniemożliwić ze względu na niebezpieczne położenie wolnego miasta. Nie jesteśmy jeszcze najniższym państwem. Nasza ogra niczona suwerenność nie może być jeszcze bardziej ograniczona przez mieszanie się czynników międzynarodowych do spraw wewnętrznych wolnego miasta. Tu prezydent Senatu zwrócił się do przedstawicieli prasy polskiej, zaznaczając, że celem podkreślenia wyżej wymienionych słów, zaprosił ich na wspólną konferencję. Prawo stanowienia o sobie, przyznane mniejszości polskiej, pozostałe niezmiennione. Również i ludność żydowska w Gdańsku nie ma podstaw do obaw, by zewnętrzno-polityczne komplikacje wywierały na nią wpływ ujemny.

Komunikat Sekretariatu L. N.

GENEWA, (Pat). Raport wysokiego komisarza Ligi Narodów w Gdańsku Rostinga w sprawie antykonstytucyjnych zarządzeń Senatu wolnego miasta nadziesiąt w poniedziałek do sekretariatu Ligi Narodów. Już w sobotę sekretarz generalny Ligi został poinformowany telefonicznie przez p. Rostinga o tej sprawie. Raport Rostinga nie został ogłoszony. Sekretariat generalny, jak się zdaje, został wprowadzony przez raport p. Rostinga w pewne zakłopotanie. Zaprzeczają, by wysoki komisarz sugerował oficjalnie zwołanie nadzwyczajnej sesji Rady

dla rozpatrzenia tej sprawy.

W godzinach wieczornych wydano następujący komunikat prasowy:

Wysoki komisarz Ligi Narodów w Gdańsku przesłał sekretarzowi generalnemu list, datowany 4 listopada, w którym prosi o zakomunikowanie Radzie pewnych faktów, które mogłyby być zawierające niebezpieczeństwo naruszenia konstytucji wolnego miasta. Wysoki komisarz powołuje się przytem na list sekretarza generalnego do wysokiego komisarza, aprobowany przez Radę, z 10 czerwca 1925 r.

Ministrowie gabinetu Sarraut'a.

P. p. Le Gorgeu, Frot, Boneour, Eynac i Bbie po wyjściu z posiedzenia Rady Ministrów.

Rozłam wśród socjalistów francuskich faktem dokonany.

Tworzy się nowe stronnictwo.

PARYŻ, (Pat). Po ożywionej dyskusji Rada Narodowa patrzy socjalistycznej postawiała wykluczyć ze stronnictwa deputowanych Renaudela, Marquetta, Cavrela, Montagnona, Deata, Deschizeaux i Lafont'a. Inni deputowani socjalistyczni, którzy w głosowaniu nad votum zaufania dla rządu Daladier, głosowali za rządem, otrzymali narazie tylko ostrzeżenia

PARYŻ, (Pat). Wykluczeni z partii socjalistycznej neosocjaliści z ich zwolennicy utworzyć mają nową partję. Nazwa tej nowej partji nie jest jeszcze ustalona. Wyszła z nazwą „Front socjalistyczny i ludowy”. 14 deputowanych i 2 senatorów zgłosiło już swe przystąpienie do tworzącego się stronnictwa. Ogółem nowe stronnictwo liczyć będzie prawdopodobnie w Izbie 30 deputowanych. Prezesem frakcji ma zostać Renaudel.

W związku z rozłamek w łonie francuskiej sekcji międzynarodówki robotniczej prasa przewiduje, że zmieni się również układ sił w parlamencie, co może postawić pod znakiem pytanie sprawę większości parlamentarnej.

Delegacja lotnictwa polskiego w Moskwie.

MOSKWA, (Pat). Przyjazd pierwszej od czasu istnienia ZSRR oficjalnej delegacji wojsk polskich odbył się wysoce uroczysto i w przyjaznej atmosferze.

Na długo przed przybyciem pociągu, wiozącego pułkownika Rayskiego i towarzyszących mu lotników stanęły na peronie dwa bataliony honorowe moskiewskiej szkoły lotniczej oraz pluton awiacji cywilnej, z orkiestrą i sztandarami. Gości na dworcu, udekorowanym flagami polskimi i sowieckimi powitał szef awiacji wojskowej general Alksnis, szef sztabu lotnictwa Chrypin, prezes Ossowiochinn i członek Rady Rewolucyjnej, general Eidemann, zastępca szefa awiacji cywilnej, Silin, dyrektor polskiego departa

mentu Komisarjatu Ludowego spraw zagranicznych, Bierzgow oraz liczni wyżsi wojskowi z dowództwa sił zbrojnych lotniczych i przedstawiciele wydziału lotniczego Rady Rewolucyjnej wojennej z generałem Smaginem na czele. Ze strony polskiej przybyli członkowie poselstwa polskiego w corpore z min. kpt. siemczem na czele, pełniącego obowiązki oficera wojkowego kpt. Harand, łowicza w Moskwie delegacja lotnicza z pułkownikiem Fil powiewem na czele oraz kolonia polska.

W momencie, gdy pociąg zajeżdżał na stację, orkiestra wojskowa wykonała polski hymn narodowy.

Powitanie lotników polskich, którym od Mińska towarzyszył szef sztabu białoruskiego okręgu wojskowego, z reprezentantami awiacji sowieckiej miało wyjątkowo serdeczny charakter.

Następnie pułk. Rayski odebrał raport od dowódcy warty honorowej, poczem przeszedł przed frontem oddziałów a następnie odebrał defiladę.

Płk. Rayski zamieszkał w poselstwie Rzezypospolitej Polskiej, pozostali członkowie delegacji w hotelu Metropol, na którym wieszono z tej okazji chorągiew o polskich barwach narodowych.

MOSKWA, (Pat). O godz. 15 płk. Rayski wraz z posłem Łukasiewiczem i p. o. atłache wojsk kpt. Herlandem złożyli wizytę szefowi sowieckiej awiacji wojskowej i członkowi Rewolucyjnej Rady Wojennej generalowi Alksnisowi. Następnie płk. Rayski w tow. kpt. Harand złożyli wizytę precesowi Ossowiochinnu i członkowi Rewolucji. Rady Wojennej gen. Eidemannowi.

Wieczorem general Alksnis wydał bankiet na cześć polskich lotników.

MOSKWA, (Pat). Podczas bankietu, wydanego na cześć polskiej delegacji lotniczej przez szefa sowieckiej awiacji wojskowej Alksnisa, na którym to bankiecie obecni byli najwyżsi dowódcy lotnictwa wojskowego, członek kolegium Komisarjatu spraw zagranicznych Stomoniakow oraz członkowie poselstwa polskiego in corpore nastąpiła między generałem Alksnisem a pułkownikiem Rayskim wymiana toastów.

General Alksnis oświadczył: Jestem szczerze śliwy, że przypada mi w udziale powitać w osobie pana pułkownika lotnictwa polskiego. Wzajemne wizyty dają możliwość zbliżenia między lotnikami wojskowymi obydwu krajów. Następnie gen. Alksnis wyraził głębokie podziękowanie za wyjątkowo serdeczne przyjęcie, jakiego doznał lotnicy sowieccy Ingannis i Turzianis w Polsce. Mam nadzieję — mówi gen. Alksnis — że wizyta państwa i pobyt wśród nas pozwoli panu znanemu mić się z naszymi zdobyciami, zwłaszcza w dziedzinie konstrukcji samolotów i przyczyni się do wzmożenia przyjaźni polsko — sowieckiej w celu zabezpieczenia pokoju. W zakończeniu gen. Alksnis wznosił toast na cześć rozwoju lotnictwa polskiego.

Płk. Rayski w imieniu lotnictwa polskiego i armii polskiej podziękował za serdeczne przyjęcie i wyraził przekonanie, że lotnicy sowieccy wnieśli z pobytu w Polsce serdeczne wiedzenie, iż przyjmowani byli całym sercem, a nie z zewnętrznych tylko pobudek. Płk. Rayski wyraził nadzieję, że jego przybycie do ZSRR posłuży do zbliżenia między lotnikami wojskowymi obydwu państw i narodami. Mówca wznosił w końcu toast na cześć rozwoju lotnictwa sowieckiego.

Kronika telegraficzna.

— Dwa największe angielskie transoceaniczne towarzystwa żeglowne Canard Line i White Star Line są na drodze do całkowitej fuzji.

Nowo utworzone towarzystwo zamierza podjąć natychmiast budowę nowego statku, który będzie największym na świecie i ma pobić rekord szybkości podróży do Ameryki.

— Zmarł w wieku lat 48 na atak serca jeden z najwybitniejszych działaczy Labour Party, poseł do Izby Gmin w ubiegłej kadencji. Wisser.

— Władze aresztowały w Tezewie i osadziły w więzieniu szajkę fałszerzy paszportów, złożoną z 5 osób.

GIEŁDA WARSZAWSKA.

WARSZAWA, (Pat). Londyn 28.06 — 28.08 — 28.21 — 27.93. Nowy York 5.76 — 5.74 — 5.77 — 5.71. Nowy York kabel 5.76 — 5.79 — 5.73 Paryż 34.86 — 34.95 — 34.77. Praga 26.44 — 25.50 — 26.38. Szwajcaria 172.60 — 173.03 — 172.17. Berlin w obr. prywatnych 212.50.

AKCJE: Bank Polski 79.75.

Dolar w obr. prywat. 5.80 i rubel — 4.72

